

ÁLLATOK VÉDELME.

A KOLOZSVÁRI ÁLLAT-VÉDŐ-EGYESÜLET

Szerkesztőség:

SZÉCHY-VILLA

I. EMELET

hová a kéiratok, tudakozódások, előfizetések küldendők.

HAVI KÖZLÖNYE.

Szerkeszti:

SZÉCHY KÁROLYNÉ LORENZ JOSEPHINE,

az Egyesület örököse t. elnöke.

Tagoknak

tagsági díj fejében jár.

Előfizetési ár:

Egész évre 1 frt — kr
Fél „ — „ 50 kr
Számanként 10 kr

Negyedik évfolyam.

Kolozsvár, 1899. július 1.

10. szám

TARTALOM: Világító állatok. — Kacsák Chinában. — A sebzett szarvas Irtá: *Tompa M.* — A pillangó és a cserebogár. Irtá: *Szentmiklóssy Alajos.* — Aforizmak. *Lavater-* és *Fáy A.*-tól. — Cziczus mint életmentő. II. díjjal jut. pályam. Irtá: *Gy Bernáth Oszkár.* — Egy majom életéből. III. díjjal jut. pályamunka. Irtá: *K. Adler Béla.* — Hangyatenetés. Irtá: *Hiram.* — Földmivelő hangyák. — A tehén és a malaczkok. — Postáskutya. — Halált tettető róka és majom. — II. Frigyes király agara. — Hasznos tudnivalók. — Állataink künjairól. — A lovak kedvencz hangszere. — 1899-re befiz. tags. díjak. — Szekovics M. úr hagyatéka. — Az A. V. E. jut. könyvei. — Szerk. üzenet. — Bucusu.

VILÁGÍTÓ ÁLLATOK.

A tengerben és szárazföldön.

Ama »csodák« közt, melyek a természetbúvár figyelmét méltán fölkelthetik, az érdekes tünetményeknek az a sorozata, melyet az állatok villogásának nevezünk, nem áll utolsó helyen. Annyira megszoktuk már, hogy a fényt a meleggel vagy hősséggel mindig együttesen lássuk megjelenni, s annyira meg vagyunk győződve a telől, hogy a fény előidézere a tűznek bármínő neme vagy alakja mulhatatlanul szükséges, hogy képzelemünk szokatlan izgatottságba jut, ha oly élő állatot látunk, mely fényt, villogóságot lövel szét magából. Pedig tudva van, hogy a világítás vagy jobban mondva világlós a gerinczielen állatok családjában több fajnak tulajdonsága.

A »Porcupine« hajóval 1869. és 1870-ben végbe vitt tenger-mélyi mérések alkalmával, főleg nagyobb mélységekben, tömerek világító állatot fedeztek föl, úgy, hogy Wyville Thomson tanár ama meggyőződésre jutott, miszerint némely puhányfajok ebből a forrásból merítik szokatlanul élés látásukhoz a szükséges fény mennyiséget.

A természet, mint majd minden művében, úgy az állatok villogásának létrehozásánál is bámulatos változatosságot tudott kifejteni. Némely állatoknál valami folyékony váladék a világító anyag, másoknál meg bizonyos, alig észrevehető s igen mester-séges kis szervnek működése idézi elő a villogást. Azután az

egyik állatfaj sárga fényt, a másik ragyogó zöldet sugároz ki magából; a harmadik halvány lilaszinben tündököl, s van olyan is, melynek villogása egymásután a szivárvány összes színeit megiepoően utánozza. Hogy e tüneteményeket minő okok idézik elő, ma is mélységes titok a tudós világ előtt. Epen úgy nem ismerik ama czélt sem, a melyre a természet az állatok villogását rendelte.

Hogy a tenger sajátságos világítását kimagyarázhassák, mely már a legrégebb hajdankor hajósait is féltő bámulattal tölté el, a legkülönösebb elméleteket állították fel, míg az igazi okot végre kitalálhatták. 1686-ban egy Tachard nevű lelkész ama nézet mellett kardoskodott, hogy a tenger nappal magába nyeli a nap sugarait s éjjel ismét kilöveli magából. Körülbelől ugyanez időtájban Boyle Róbert ama surlódásból igyekezett a tenger villogását kimagyarázni, mely a földnek saját tengelye körüli forgása következtében a víz és a levegő közt szükségképen előáll. Végre a kérdést 1749-ben ama körülmény oldotta meg, hogy az Adriai-tengerben sok világító állatocskát fedeztek föl s ma már tudjuk, hogy a tengeri állatok alsóbb szervezetű osztályának legnagyobb része kisebb-nagyobb mértékben föl van ruházva e különös villoszerű ragyogás tulajdonságával.

A csillagférges, tengeri tollak, tengeri csalánok, s más hasonló állatok a villogó fénylés megannyi példáiul tekinthetők a sugárállatok családjában. A »Porcupine« utazásai alatt, melyekről Thomson tanár igen érdekes, rajzokkal díszített munkát írt, meglepő tapasztalatokat tettek az expediciót kísérő tudósok. A kisebb és fiatalabb állatoknál a villogás legerősebb volt. A fény nem volt állandó és folytonos és az állatocskák csillagszerű alakján sem volt egyenletesen szétterjedve. Néha egy-egy tűzvonal övezte át az állatot, mely a közepe táján legerősebben világított. Azután elhalványult a tűzvonal és az állat egyik csápjának közepe táján egy centiméternyi hosszúságban élesen körvonalozott fényfolt látszott, mely lassanként a csáp vége felé mozgott előre; az is megtörtént, hogy egyszerre mind az öt csáp világított s s fényök befelé terjedett. E villogás oly tengerben, a melyben sok falánk héjancz él, nagyon végzetes adomány lehet.

Némely helyen minden tárgy fényt sugárzott magából, a mi a tenger mélységéből a felszínre került s még maga az iszap is fényárban uszott. Némely sugárállat fajnak oly átható fénye volt, hogy mellette a zsebórában biztosan meg lehetett nézni az idő állását. Madeira közelében valami kocsonya-mű állatot halásztak ki a vízből, mely villanszerűleg szórta szét a fényt magából.

A tengervillogás néhány legszebb tüneteményét az ugynevezett puhányok családjához tartozó állatok idézik elő. Az Atlanti tengerben, közel az egyenlítőhöz, egy héjtalan puhány él, mely fehéren izzó hengerhez hasonlít. Az egész állat oly picziny, hogy csak górcsővel látható, de számtalan külön csoportban olyanformán szokott összeszorulni, hogy minden csoport hat hüvelyő széles és tizennégy hosszú csőt képez. Néha oly sok ilyen csak uszdogál egymás mellett, hogy a tenger vize olvadt lávához hasonlít.

A villogás e nemével sajátos tünemény áll összefüggésben. A fény színe folytonosan változik, s vörösből hirtelen bíborpirosba, narancsszínbe, zöldbe, kékbe s végre halványsárgába megy át. Egy másik, hasonló erősen fénylő puhány-faj a saipidák családjához tartozik, s e faj főleg a földközi-tengerben s az Atlanti oceán melegebb részeiben otthonos. E puhányon is bámulatos mennyiségben uszkálnak együtt, s hosszú tűzszalagokat képeznek, a melyek néha egyenesek, azonban sokszor a hullámok ereje által összekuszáltatnak s nem ritkán kettős vonalokká idomulnak. A Földközi-tengerben e villogás nem ritkán a hold fényéhez hasonlít s a francziák tejtengernek nevezik azt.

A tengerek iz-állatainál is gyakran megvan e fénylő tulajdonság, mely azonban inkább csak bizonyos féregfajú állatoknál található, melyek az annelidák osztályába tartoznak; továbbá a kisebb héjanczok igen sok faja is fénylik. A világítás vagy villogás sok esetben valóságos élénk szikrázásnak látszik, a hogy ez főleg a medusáknál tapasztalható. Valóban gyönyörű látványt nyújt, mikor a kis állatok tekintélyes csapatokban gyűlnek össze s a vizet, főleg ha hullámszik, fényszikrák árasztják el, a melyek a gombostűfej és a borsó nagysága közt váltakoznak és számtalan sok myriádban jelennek meg és tűnnek el.

*

Ha elhagyjuk a tengerek világot s a *szárazföld lakóihoz* fordulunk, itt a világító állatok számát jelentékenyen megapadva fogjuk találni. A szárazföldi állatok közül csekély kivétellel csak is az iz-állatok vannak felelősséget vállalva a villogás tulajdonságával, s ezek közt is a rovarok családja áll első helyen. A természettudósok két vagy háromszáz ilyen bogárfajt ismernek, a melyek majd mind a lampyridák és klateridák családjához tartoznak. A mi közönséges fénybogarunk (nálunk szent János bogárka) az, első családdhoz, vagyis a lampyridákhoz, ellenben a híres tüzlégy mely a nyugot-indiai szigetek hőlgyeinél a drágaköveket helyettesíti, a második, vagyis klateridák osztályához tartozik. A szervek melyekből a fény kisugárzik, mindkét családnál nagyon hasonló, tanak egymáshoz. A fénybogárka testének hátsó részében két kis zacskó alakú sejtszövet van. A sejtek anyaggal vannak tele, mely görccsölve nézve puha sárgás zsirhoz vagy kövérséghez hasonlít. Ha elmúlt az idő, melyben a fénybogárka világítani szokott, e zsiranyag is eltűnik. A zacskókat számtalan kis légcső veszi körül, melyek nagyobb csőben s a bőrnek lényilésában végződnek. Hogy a fény kisugározhasék, ehe a mul hatatlanul szükséges, hogy a zacskók a szabad levegővel összeköttetésben álljanak. Innen magyarázhatjuk ki, hogy miért tűnik el oly hirtelen a fénybogár világító ereje, mert az állatka tetszése szerint zárhatja be légcsőveit. Ez azonban teljesen még nem sikerül neki, mert hátsó részének utolsó agyürűje, vagyis rovátkája a'att még két kisebb, szintén sárgás anyaggal telt zacskó van, mely fölött nem bír korlátlan rendelkezéssel.

Az ugynevezett világító vagy tűzhegyek közt legismertesebb az a bogár, melyet Spanyol-Amerikában és Nyugat-Indiában

Cocujának neveznek. Fénye oly erős, hogy az emberek még hasznukra is fordíthatják. Ha öt-hat ilyen bogarat üveg alá zárnak, oly lámpát képeznek, a melynek fényénél közönséges esti vagy éji munkát kényelmesen végezhetnek. A fény a mellen lévő négy sárga pontból sugárzik szét. Kettőt a röptyük olyankor, mikor az állat repül, a fényt a gyors lélegzés, melyet a mozgás idéz elő, még erősebbé teszi. A világító anyag itt nagyobb mennyiségben van meg, mint a fénybogárnál s ha a test hátuljának rovátkáit gyöngén széthuztuk, a közök félig átlátszó bőren át csakugy özönlik elő a benső fény.

A világító bogaraknak két keletindiai faja különösen említésre méltó. Singapore szigetén egy lampyris él, melynek különösen átható világító ereje van. E bogarak össze szoktak gyűlni a fák lombkoronái alatt s lámpáikat egyszerre hagyják világítani. Erre a fát egy percz alatt villogó szikrák lepik el, melyek azonban már a másik pillanatban kettő vagy három kivételével mind eltűnnek. Az időközök, melyek alatt e homályság tart, csupán egy másodperczre terjednek. Ugy látszik, hogy ez idő alatt az állatok pihennek s ha háborgatják őket, fényüket rendetlenül s rövidebb időközökben csillogtatják. Borneonak szintén van egy fénybogara, mely három sor világító pontokkal van ellátva s melyet főleg a galyak és száraz levelek közt találnak leggyakrabban. Fénypontjainak egyik sora háta hosszában, míg a másik kettő oldalain vonul végig.

A soklábuak és gilisztának szintén van világító ereje. A soklábu, mely másfél hüvelyk hosszúra nő, szereti a lombok alját fölkeresni, hol gyakran lehet látni, a mint a földön mászkálva rovarokra leskelődik, melyekkel táplálkozni szokott. Fényének forrása bizonyos nedv, a melyet maga választ ki és melylyel egész testét be tudja kenni. A fény sokkal ragyogóbb, mikor az állatot ingerlik s ha nedvét kezünkre vesszük, néhány másodperczig még azután is világít. Egy francia természetbuvár Páris közelében sajátságos jelenetnek, jobban mondva tüneménynek volt szemtanuja, melyet fénylő soklábuak idéztek elő. Értesítették őt, hogy a mezőn, a házhoz közel, oly giliszták vannak, melyek izzó szén módjára világítanak. Mikor a tudós a hely színeére ért, csak itt-ott látott a földön pár fénylő vonalat vagy foltot, de mikor ásót vett kezébe s a földet fölástá, annyi tömérdek állat jelent meg, hogy az egész föld ragyogott fölök.

Az állatok világításának okairól igen sok elméletet állítottak föl, de végleges megállapodásra e tekintetben a tudomány máig sem jutott. Némely tudósok a villogást bizonyos villóanyagok lassu elégsésének tulajdonítják, mely anyagok az állatok kiváladékaiban találhatók. Mások ismét egészen sajátyszerű tulajdonságnak tekintik azt, olyanszerűnek mint a sajgócsok (angoznak) villanyos ereje. Kísérletek folytán úgy találták, hogy a világító anyag fénylőképességét átruházhatja mindazon szilárd vagy folyékony tárgyra, melylyel érintkezésbe jut. A fény kialszik a hidegben, a forróvizben és erős izgató szerektől; a légtüres térben is eltűnik az, de a levegő odajutásával ismét előáll s mérsékelt me-

legség s enyhébb izgató szerek által még növekszik. A fénybogarárnál a sárgás anyaggal telt két zacskónak az a különös tulajdonsága van, hogy pár óráig azután is fénylenek, ha már az állat testétől el vannak választva. Ha oly vizen, melyben medusák vannak; galvanikus folyamot bocsátunk keresztül, semmi hatás nem mutatkozik, de a villanydelejes folyam rövid idő alatt a víz állandó villogását idézi elő. Negyedóra múlva eltűnik a fény s nem lehet többé előidézni. Ekkor az állatok, melyekből a fény kiáradott, hihetőleg már meg vannak halva.

A «Hölgyek Naptára»-ból.

Kacsák Chinában.

A chinai birodalomban több kacsája van, mint a világ többi országaiban együttvéve. Minden parasztnál található, minden országuton lehet látni, minden város utczáiban, minden tó, folyó, patak hemzseg tőlük. Sőt minden chinai csónakban van egy néhány. Számptalan kacsa-költő intézete van Chinának, a melyek közül sokan 50,000 kacsát szállítanak évente a piacra. Szózt és füstölt kacsák és kacsa-tojások a birodalom egyik fő tápláléki cikkét képezik.

A chinaiak a kacsatojást, mint a régi egyiptomiak a tyuktojást, kemenczében vagy szemétben költetik ki. A kacsaseregeket kicsi csónakokon a sík tenger partra viszik és ott őrzik, a hol osztrigát, kagylót és tengeri bogarakat találnak. Minthogy több jármű csónak kacsákkal van együtt, a különböző csordák persze összegyűlnek; de ha egy Becken-re ütnek, mindegyik banda a saját csónakához siet. Ily nagy kacsahajók a cantoni folyón sok ezer kacsát tartalmaznak. Korán reggel kihajtják a kicsi állatocskákat, a melyek aztán egész nap a vízben uszkálnak; de ha este a hajó gazdája a hajóról leereszkedik és a nagy csengetyűvel harangozik, gyorsan hozzá usznak és minden oldalról a hajóhoz tolnak, hogy legelsőnek jussanak a hajóra, mert az utolsóknak maradt állatok rendszerint verést kapnak.

Ime a kacsák »lelki-élete.« Amerikában is csodálják a kacsák esztét. Ott nagyban üzik a Canoas-backs (vadmacska) vadászatát; a kacsák, a melyeknek nagyon jó hallása és kitűnő szeme van, a legcsekélyebb neszre, egy vadászsapka vagy puszkacsó pusztalátására azonnal seregestől elmenekülnek.

A sebzett szarvas.

Fuss, fuss nemes vad gyors szökéssel! Fuss, fuss nemes vad el ne érjen . . .
Párád fogy és erőd enyész el Hadd tépje a düh, nyomjⁿ szégyen,
A vérben, mely rólad csorog . . .! Mely füstbe ment reményt követ;
A rengeteg mélyébe szállj! — hol Mulj el: halj meg, ha véged itt van . . .
Futót, ösvényt elrejt s palástol De végórád — és kínaidban
Az inda, lomb s a völgytorok. Ne lásson hasznót, örömet!

Tied volt a bércz messze földre, Ha társakat gyűjt lakma végett,
Fellegverő fákkal benőve; És felrakat sok drága étket:
Tied zöld fűvel a halom; — Szived' ne lássa asztalán!
Ott délcegen iramva, majdan S hogy győzelmét hirdetni tartsa:
A tiszta kutfő várt az aljban . . . Ne függjön föld roppant agancsa
— Mily szép szabad birodalom! A fegyveres háznak falán!

Mily boldog lét! de jön s nyilával S ha rogyva a sűrűt eléred:
A zord ember szíven ver által; Igya el a föld keble véred!!
Lesből, gyáván halált okoz . . . Fedjen be a hulló levél . . .!
S hogy a tettnek megfégyen ára: S mely hulládat körül-csicsergi:
Tenvéred hívja árulásra, Csak madár, — s más senki, senki
Az elhullt cseppeken nyomoz. Ne tudja meg, hova levél!

Tompa Mihály.

A pillangó s a cserebogár.

Hiába kérkedel
Szemfényvesztő tündérkecseddel!
Egy himes pillangóhoz így
Szólt egykor az irigy
Cserebogár: tudjuk nemed miből áll
S hogy nem rég rut hernyó valál.
Mit térszen az! ad ily választ
A színes röpkedő; nem azt
Milyen valék, kell fölvenned.
De most milyen vagyok, tekintened.

Szentmiklóssy Alajos.

Az aki a csillagokon uralkodik, uralkodik minden egyes hajszálon is. A ki a
n apot megvilágosítja, az megvilágosít minden szemet, a tiedet, az anygyalokét, a
n apittas sasét is.

Lovater.

Lovadat ha rúlsz, ne zaklasd, korbácssal
Rá-ráivalgással, vagy sarkantyuzással;
Megmakacsíthatja mindez paripádat,
S ekkor könnyen földre teríti irhádát.
Kárvallásra s állatkínzásra is mutat,
Egy nap tenni lóval, két nap-járó utat.

Fáy A. Arany szabályaiból.

Cziczus, mint életmentő.*)

Az *Erzsébet királyné alap* -jának II. díját nyert rajz. Irta: **Gyaluf Bernáth Oszkár**, a helybeli keresk. akadémia III. éves növendéke.

Jelige: Ne higyj a látszatnak,
mert az gyakran csal.

A nyáron falun időztem. Nagy egyhánguságban te' tek napjain, mert hisz' falun nem sok szórakozásra nyílik alkalom. Csak olykor ócsudtunk fel a nagy csendességből, ha néha, meglehetősen ritkán, egy-egy vándor színész-társaság ütötte fel a faluban Thália zászlaját, jobban mondva sátorát.

Képzelné lehet örömeimet, midőn egy délben egyik forrón szeretett barátomtól, Gézától, levelet találok asztalomon, mely levélben arról értesít, hogy másnap reggel hozzám érkezik.

Másnap csakugyan megérkezett. Miután az ut porát magáról lerázta, mi sem természetesebb, hogy első dolgunk az volt, hogy a kertben egy kékutazást tettünk. Minden fához egy-egy történelmi emlék fűződött. A körtefához amott az az emlék fűződött, hogy annak legeslegutolsójáról bukott volt le az én Gézám ezelőtt két évvel oly szerencsésen, hogy mikép a regényekben szokás írni: »Az ijedelmen kívül semmi baja sem történt.«

Igy a diófa alatt pedig találtuk azt a pisztolyt, melynek szerencsére nem volt kakasa, mert ha lett volna, bizonyára önkénytelenül alkalmat szolgáltatott volna valami szerencsétlenségre, t. i., hogy akkor bizonyára mi törtük volna el azt.

Mialatt mi így a múltak emlékeit ujítottuk fel, Géza valamit elejtett, a mit felveendő hátrafordult, a mikor szemébe ötlött az én »Pista« cziczusom, mely csak annyiban különbözött a többi macskáktól, hogy megszokta, hogyha én a kertbe mentem, szépen utánam jött; tehát, mondom, szemébe ötlött s az én nagy csodálkozásomra magához szólította.

»Géza, mondám én, ugylátszik, hogy te az idővel egészen megváltoztál, hisz' mikor utoljára voltál itt, ki nem állhattad az állatok eme nemét, mondd' minek tulajdonítsam eme változást?«

»Nagy története van annak kedvesem s ha nem untalak, im elmondom, de üljünk le ez alá az eperfa alá.« »Karácsonkor lesz egy éve, hogy a karácsonyi vakációra Rónaszéken lakó nagybátyámhoz utaztam. Neki, mikép tudod, van egy velem hasonló fia, Lajosnak hívják. Lajos nagyon szerette a macskákat, de mégse tudta bennemlegyőzni irántuk való ellenszenvemet. Egy kellemesen eltöltött nap után este Lajossal együtt feküdni tértünk. Körülbelől éjjel felé az ágyamra éreztem valamit szökni, mire felnyitva szememeimet, az általam annyira gyűlölt macskát láttam az ágyamon. Epen lelékni szándékoztam, midőn egy rémes látvány voná el szememeimet felőle. Lajos, a kinek ágya nem volt olyan magasam, mint az enyém, halálsápadtan feküdt ágyán kidülledt szemekkel. Én erre a borzasztó valóra ébredtem. Felugrottam ágyamról, s

*) Az ifj. pályázatok II. és III. díjával kitüntetett dolgozatokat itt egyszerre adjuk közre, mert ezzel a számmal végződik az Állatok Védetlme IV. évfolyama. Az első díjat nyert rajzát nem Berkovics Lajos, a mint tévesen volt kitéve, hanem *Berkovits Samu* az ev. ref. coll. VI. oszt. növendéke írta.

szoba ajtaját kinyitottam, de már ekkor rajtam is erőt kezdett venni a széngőz hatása s csak egy nagyot kiálthattam, mert ájultan estem le a földre. Kiáltásomra a szomszéd szobából többen berohantak, a kik csakhamar felismerték a veszélyt, mely bennünket fenyegetett. Tudniillik a cseléd, ki szobánkban este tüzet csinált, hogy aszobában több meleg legyen, a kéményt elzárta s így a széngőz, mely a szobában kezdett terjengni, a macska nélkül bizonyáramegőlt volna bennünket. Gondos ápolás után meggyógyultunk. Így tehát egy macskának köszönhattük mindketten megmenekülésünket. Lajos azóta még jobban szereti a macskákat, de én is, mert beláttam, mennyi okosság és szeretet rejlik egy szegény kis macskaszívben is.

Egy majom életéből.

Az *Erzsébet Királyné alapjának* III. díjával jutalmazott rajz. Irta: **K. Adler Béla**. A nagy-szalontai gym. IV. osztály. tanulója.

Jelige: Működünk serényen és szerényen.

Történt nem régen, hogy édes hazánkból egy ember, mivel szűk anyagi viszonyok közt élt — Amerikába akart kivándorolni. Mivel azonban járatlan és tudatlan volt, ahelyett, hogy Amerikába menő hajóra szállt volna, Afrikába menő hajóra szállt. Itt letelepedett és a sors kedvezett neki, s csakhamar szép kis vagyona volt. Felesége már nem volt, csak két kis fia és így szabad idejében mindig gyermekeivel foglalkozott. Egyszer azonban egy indián törzsszel volt valami elintézni való dolga. Dolgait szerencsésen bevégezve, egy erdőn keresztül hazafelé tartott, midőn az út melletti bokrok egyikében nyöszörgést hall. Oda siet és egy vérében fetrengő majmot lát. Az ember nem tudta mit csináljon, mert maga is alig tudott a zuhogó esőben haladni.

Végre föltámadt benne a nemes emberi érzület, a véres majmot fölszedte és hazavitte. Otthon ápolás alá vette és vizes borogatást rakott a fejére, mivel az volt leginkább megsérteve, a mitől aztán a majom fölgyógyult. A Miki jól megjegyezte magának, hogy mily hasznos a vizes borogatás. Egyszer, midőn az apa és fiai eltávoztak hazáról, megfogott egy odavetődött macskát (mert macskát nem tűr a háznál) és elkezdett vizes borogatást rakni reá és csak a hazaérkező apa tudta a szerény megkínzott állatot a majom körmei közül kiszabadítani. Rövid időn belül majd minden házi dolgot megtanult. Midőn a kis fiuk 5—6 évesek lettek, gyakran sétálgatott velök, és jaj annak, a ki őket bántani merté volna. Egyszer egy rabszolga kereskedő (divatban volt) meglátta a két szép gyermeket sérálni a majommal.

Rögtön utánuk vetette magát s el akarta őket fogni, de ebből semmi sem lett, mert a majom viézsége meghiusította szándékát. Ugyanis a lélekkufárt össze-vissza marta, orditozott, rikácsol, míg az emberek meg nem mentették a gyermekeket. A majom azonban fájdalom meglakolt ezen vitéz tettéért, mert a kereskedő később meglátta a tengerparton a majmot, sajkájáról kisetett és egy evezőlapát csapással véget vetett a hú majom életének.

A gyermekek, de még apjuk is, sokáig siratták szegény Miki halálát, mert lenne egy jó barátot vesztek el.

Az állatok lelki világából.

Hangyatemetés.

— Megfigyelés után írta Hiram. —

Egy híres természettudós egy igen vastag kötet munkában kimutatta, hogy a mi az embert megkülönböztetné az állattól: világunk, szervezetünk minden működése, a mit művészet, tehetőség, lángész alkot, mind »*öntudatlan*« Lehet, nem akarok bölcsekedni, annyi azonban bizonyos, hogy azt a pár hangyát, melyet sétaközben eltapostam az uton, *öntudatlanul* öltem meg.

Szegény hangyák! Minő szomorúságot hoztam rájuk.

Az uton egy fekete, nyüzsgő tömeget pillantottam meg s közelebb menve láttam, hogy hangyaboly. Azok a piczi vékony jószágok keresztül-kasul mászkáltak egymás fölött, mintha csak obstructiót gyűlést tartanának és nem találnának módot a meg-egyezésre. Pedig hát igazán gyűlést tartottak. Az eltaposott hangyák mellett négy társuk élve maradt.

A mint ezek a többiek gyászos haláláról meggyőződtek, elkezdtek körülfutkosni az apró hullák körül. Nem tudom, fájdalomknak kifejezése volt-e az, de nekem úgy tűnt fel, mintha a piczi fekete testök még feketébb színt vett volna fel. Azután hirtelen megállottak és tanakodni látszottak, elvigyék-e a katasztrófa színhelyéről a szerencsétlen áldozatokat.

De úgy látszik, hogy gyorsan megegyezésre jutottak, mert két-két hangya neki támaszkodott egy-egy ilyen kis hullának, hogy elvigye.

Hasztalan fáradság, nem bírtak velők.

Ekkor hirtelen okosat gondoltak, abba hagyták az erőködést s párosan elindultak az út szélé felé, a hol a hangyaboly országgyűlésezett. Itt azután a centrum közé keveredtek, mire ott rendkívül heves mozgalom keletkezett. Ugy látszik, hogy a négy hangya hosszabb szónoklásokban, — élénk színekkel ecsetelte az utszéli katasztrófát, mert mintha meghallották és megértették volna a beszédeket, hirtelen cselekvésre határozta magát az egész gyülekezet.

Párosával, végtelenül hosszú vonalban indultak meg, lassan, komolyan, akárcsak fekete ruhába öltözött, temetésre induló gyászmenet. Elöl haladt a négy hirmondó, maguk után vonszolva egy hosszú, fekete valamit, a mi olyan volt, mintha gyászlobogót vinnének a menet előtt. Egy kis fekete czérnaszál, mely az uton hevert, beleakadt a lábcskáiba és azt huzzták maguk után. Mikor a menet a halottakhoz ért, megállott.

A hangyák, úgy látszik, nem szeretik a temetési szertartást és nem akadt köztük egy sem, aki a halottakat elbucszuttatta volna, nem akadt köztük egy szónok, aki az elhunytak érdemeiről megemlékezett volna, eldicsérve azt a tulajdonságot, amelyekkel életökben nem bírtak. Azonnal hozzáláttak a hullák elszállításához. A hosszú sorból két-két hangya vált ki, odalépkedett egy-egy kiszenvedett pályatárshoz és megpróbálkozott

hogy elviszi. Nem bírtak velök. Akkor azután mintha csak parancsszóra történt volna, mintha csak valaki kijelölte volna, hogy ki legyen az, mindegyik halotthoz odafutott még egy hangya.

Es most már neki feküdtek hárman. Ennyi erő elég volt. Felemelték a halottakat és a menet hosszú sorban, párosával, rendben, a hogy jött, visszasétált az utszélre, a honnan kiindult vala. A halottvivők itt kiváltak a sorból, a mely most egyszerre felbomlott és együtt volt ismét a nyüzsgő hangyaboly, amelyben egymás fölött mászkáltak és ismét tanakodni látszottak ennek a kis köztársaságnak jól fegyelmezett parányi tagjai.

Csalódtam, nem tanácskoztak. A nyüzsgés pár perczig tartott szakadatlanul, akkor azután elmozdult onnan az egész tömeg és azon a helyen, ahol előbb olyan ernyedetlenül fáradtak valamin, frissen megásva, felhantolt szélekkel tátongott egy piczi sír.

A halottvivők lassan megindultak terhükkel, óvatosan, mintha félnének, hogy eltárlánák ejteni a drága, jobb létre szenderült társak földi maradványait.

A gödörhöz érve, lemásztak halottaikkal a sír fenekére és szépen egymás mellé helyezték azokat. A hangya-csoport, amely a sírbatevés aktusa alatt mozdulatlanul állott egy helyen, megindul a gödör felé, lassan, szomorúan. És azután, ahogy temetésen szokás, hogy a gyászkiéret mindegyike reá hán t egy kapa földet a koporsóra, a kis hangyák mindegyike belegurította a maga porszemét a nyitott sírba, a míg az teljesen megtelt.

Azután még egy darabig ott maradtak rajta, talán bucsut vettek elveszett társaiktól és hirtelen, mintha dragonyosok kergették volna szét őket, elfutottak az út másik szélére, összegabalyodva nagy nyüzsgő tömeggé.

Az elhagyott kis sírra reátéved egy kósza napsugár, s a föld és körülötte levő fűszálak nedvesek voltak. Talán még is sirtak a kis hangyák, vagy hogy csak harmat volt.

Az »Ellenzék«-ből.

Földmivelő hangyák.

Ismerjük már a hangyák csodálatos építkezéseit, az utjait, alagutjaikat, hidjaikat; van tudomásunk állami életükről, háboruikról, de azt aligha tudják sokan, hogy vannak hangyák, a melyek a földet mívelik. Mexikóban van egy hangyafaj, amelynek nagy, barna munkásai nemcsak hogy összeszedik magtáruk számára a magvakat, hanem azokat valósággal el is ültetik s megvárva a kalásztermés idejét, aratnak is. Többek közt dr. Linçcum texasi tanár figyelte meg régóta ezeket az állatkákat s egy könyvében meg is írta róluk, hogy valóságos nemzetgazdasági rendszer szerint vetnek és aratnak

A tehén és a malaczkok.

Valami állatmese kerekedhetnék ebből, pedig csak egy kis igaz történetről van szó. Egy elzászi földműves, valami Formery nevű beszéli el. Volt neki egy tehene, amelylyel különösen meg volt elégedve, annyi tejet adott. De egy reggel ugyancsak nagy meglepetést okozott, semmi teje nem volt. Az nap délután ugyan ismét rendesen teljesítette a kötelességét, de reggel újra csak macskoskodott. Így volt ez több napun át.

— Ez boszorkányság! — kiáltott fel elkeseredetten a gazda — a tehén egészséges, a tehénnek semmi baja nincsen, tolvaj nem járhat hozzá, annyira őrzöm, ez a tehén meg van babonázva.

Másnap reggel fölkészült, hogy valami kuruzslót keressen föl, de mielőtt elment volna hazulról, benézett még egyszer az istállóba. Hát ugyan mit látott? Egy kis idilli jelenet tárult fel a szeme előtt. Ott szivta a tehén tőgyét két kedves malacz. Mit tehetett a gazda, szépen elmosolyodott, aztán néhány perc múlva visszazavarta a malaczkokat az istállójukba. Sok baja volt a kis kalandorokkal, mert nem szívesen hagyták oda a pompás akomát. A jó tehén pedig részvételt nézett kis vendégei után.

Postás-kutya.

Azok az utasok, a kik a reggel 9 óra 8 perczkor Augsburgból Büchloeba menő személyvonatot használják, közvetlen a Westeringeni állomás után észrevehetnek egy fekete kutyát, a mint az a közelgő vonatnak elébe fut. A vasuti postakocsiból kidobnak egy tekercs ujságokat. A mint a „N. Augsb. Ztg“-ban egy szemtanu írja, a kutya megfogja az ujságtekercsot és elszágul sebtüben a Weisshaa J. N. Falkenbergi, pár száz méter távoli birtokára. A kutya ezt a szolgálatot télen nyáron már több év óta látja el. Gazdája így általa már reggel kapja meg ujságait, melyek máskép, a falusi levélhordóval csak délután jutnának a kezébe.

Halált tettető róka és majom.

A Természettudományi Közlöny márcziusi számában olvasuk: Cherville, a fáradhatatlan erdőjáró, elmondott egyet-mást az erdőben elfogott s házilag nevelt *rókafi* történetéből. A fiatal róka, a melyet Miklós névre kereszteltek, a rája fordított gyöngéd gondoskodásnak ellenére sohasem szelidült meg s nekikapott mindenkinek, a ki tulságosan közeledett hozzá. »Egy reggel, beszéli Cherville, az ágyból fölkelve, le akartam menni Miklósához, hogy a szokott gondozásban részesítem s láttam, a mint elterülve, csukott szemekkel s mozdulatlanul fekszik. Nevén szólítottam, de nem adott életjelt. Többször végigsimogattam a fejét s első ízben nem tett kísérletet, hogy megharapjon. A lágyékrészek mozgásából ítélve, bizonyosnak tetszett, hogy halálesetről szó sem lehet, de elpuhult szokásaira való tekintettel azt

hittem, hogy nagyon beteg s meghökkenem. Többször figyelmeztettem a cselédeket, hogy tágítsák a nyaklánczát, mely valóban tulságosan szoros volt; s abban a hiszemben, hogy kezdődő fuladással van dolgom, elhatároztam, hogy leoldom a lánczot. De alig, hogy a nyakörvet levettem s a lánczot félre dobtam, a lator hirtelen talpon termett s mielőtt időm lett volna félre ugrani, kiszökött a lábam között s besurrant az erdőbe. Később láttam, hogyan csatangolt, olyan pofával, mely arra vallott, hogy pompásan érzi magát s úgy látszott, az a tudat, hogy engem becsapott szárnyakat adott neki. Nagyon különös lenne, ha az állatok ravaszságáról szólván, nem volna mondanivalónk a *majmokról*. Egy majomról van szó, mely a földbe levert bambuszkaróhoz elég széles és elég könnyen mozgó gyűrűvel volt hozzákötve. A mikor a majom fönn ült a »hintán«, a hol különösen jól érezte magát, a szomszédban tartózkodó varjak fölfalták a csészében levő eleségét. Ez tarthatatlan helyzet volt s a majom elhatározta, hogy bosszút áll. Lássuk, miképp akarta tervét végrehajtani. Az ülőkarón rosszul éltet szinlelt, becsukta a szemét, lehorgasztotta fejét, később pedig lassan, a betegségtől mintegy elbágyaszva, leszállt a földre. Ezzel rögtön elriasztotta a varjakat, melyek a közeli fákra menekültek. De a majom nem sokára elterült a földön s olyan mozdulatlanul hevert, mintha halott volna; a varjak rényleg kimultnak hitték s teljes biztonságban gondolván magukat, nagyon is közel kerültek a néhainak elemózsiás csészéjéhez. A legmerészebb azonban, mely elsőnek közeledett, ugyancsak megjárta. Alig hogy kinyújtotta a nyakát, föltámadt a majom, megragadta, úgy hogy nem mozoghatott. A fogás sikerülvén, hozzálátott, hogy amugy elevenen tollat fesszon róla. A mikor az utolsó toll is lekerült a varju szárnyáról és farkáról, elégtlenül eldobta magától. A varjuk azután csőrükkel halálra dolgozták boldogtalan társukat s ez időtől fogva többé nem jelentkeztek. A majom tehát fényesen megboszulta magát.

II. Frigyes király és agara.

»Nem akarok már semmit sem tudni az emberekről. Csupán aljas rabszolgalelkek ők, semmi egyéb. Csalják egymást és hazudoznak egymásnak és engem mindegyikük megcsal« — Így fakadt ki egyszer a nagy Frigyes. Agara, Diana, mint ha csak megértette volna e keserű szavakat, odasimult a királyhoz s annak figyelmét mindenkép magára akarta vonni. Farkcsóválva nézett fel hűséges szemeivel a királyra és a király felelt is neki: »Oh te itt vagy, hogy arra emlékeztess, mikép még van a világon szeretet és hűség; csak az ember t.e legyen bolond és ne keresse azt — embereknél. Gyere ide, Diana kutyusom, rosszul tettem, hogy magányosnak, elhagyatottnak mondtam magamat, hiszen te, az én barátom, mellettem vagy.«

Ez eszünkbe juttatja Knigge bárónak azt a mondását, hogy szánalmat és nem gúnyt érdemel az, a ki az emberek gonoszságától megundorodva, hű kutyáját egyetlen barátjának tekinti.

Hasznos tudnivalók.

A fehér tyukok mosása. Kiállításokon a legtöbb fehér tyuk tollazata rendkívül tiszta; sok tenyésztő elcsodálkozik ezen és nem tudja, mi módon képes egyik-másik társa állatait ilyen bámulatos tisztaságban tartani, hogy azoknak fehér színén nincs a piszoknak legkisebb jele sem. A felelet egyszerű; állatait, ha piszkosak, megmossa. Elővesztünk egyszerűen egy edényt, melybe langyos vizet töltünk, majd ebben szódát és glicerinszappant oldunk fel. Bele tesszük ebbe az állatot, úgy hogy csak feje maradjon kint. Egy emeer most fogja le az állatot, a másik vegyen egy lágy kefét és evvel mindig csak a tollak mentén lefelé mossa az állatot. Ilyen alkalommal természetes dolog, hogy nem szabad a szappannal takarékoskodni, nemkülönben ügyelni kell arra is, hogy egyik-másik toll össze ne törjön. Ezen mosás után az állat egy második tiszta vízben leöblítendő, majd kivesszük a vízből is és szivacsosal felitatjuk tollairól a vizet, majd száraz kendővel tollait megszikkasztjuk. Ezek után az állatot betesszük egy rostélyos, de feltétlenül tiszta kosárba és meleg időben akár a napon akár valamilyen kályha felett teljesen megszáritjuk tollait. Az ilyen módon megmosott fehér állatok rendkívüli pompás szintűek s kiállításokon igen jól mutatnak.

»M. Baz.«

Borjuk etetése vásárokon. A szegény borjuknak, melyeket vásárookra visznek eladni, nagyon rossz dolguk van, mert a tehéntől elszakadva, nem igen kapnak ott enni. Jó és szükséges lenne tehát a vásárhelyeken hosszú vályu alakú faedénybe, mely alól guttaperchából való szopó strich-okkal látandó el, langyos tejet tölteni; a kis borjuk így könnyen csillapíthatnák szomjukat és éhségüket, ami nemcsak állatvédelmi szempontból, de a tulajdonos érdekében is jó lenne, mert hány borju gyöngül el ily vásárokon éhségből.

»Deutsche Fleischerzeitung.«

Egy dán baromfiudvar jövedelme. A dán gazdáknak legtöbbet jövedelmez a tejgazdaság és a baromfitenyésztés. Különösen az utóbbi ad szép jövedelmet, miota a dán gazdák nagy része tojáskiviteli szövetkezetet alakított. A szövetkezet 1897 évi tojáskivitele meghaladta az 1,300.000 koronát (1 korona — 67 kr) Hogy mennyit jövedelmez egy baromfiudvar, kitűnik a következő számításból. Bevételek: 4205 font (1 font — fél kiló) tojás eladásából befolyt 1646·72 kor., 253 drb. csirke eladásából 147·15 kor., 98 drb tyuk eladásából befolyt 113 kor., összes bevétel 1907·87 korona. Kiadás: kezelés és felügyelet 220 korona, 13140 font tengeri, 1525 font árpa, 650 font különféle szemes étel, 4198 font dara, 1067 font huseledel 864·12 kor., új beszerzésekért 129·85 kor., fuvar 36·73 kor., összes kiadás 1250·71 korona. Mutatkozik tehát maradvány 656·16 korona. A tyukállomány volt 1897 január 1-én 407 darab, ugyanaz 1898 január 1-én pedig 647 darab, többlet 240 drb. vagyis pénzértékben 300 korona. A jövedelmet összegezve kitűnik, hogy 956·16 korona volt az egész tiszta jövedelem, vagyis 407 tyuk után a iszta haszon darabonként 2·35 kor., tehát 1 frt 58 krajczár.

Állataink kinjairól.

Orr-kötél, mint fékező. Nehány faluról való szekeresek a szegények legszegényebbe — sokszor oly ronda állapotban való szerszámmal kinozzák szegény gebéiket, hogy borzasztó csak nézni is. Gyakran például nincs is fékezőjük, csak egy darab éles vékony kötelet kötnek a szegény pára orrára s azon huzzák a lovat erőnek-erejével. Az Á. V. E. elnöknője, ilyenál-
latkinzást látva, 40 darabka posztót osztatott szét a múlt hetekben a rendőrség segítségével ily falusi szekereseknek, a mely dosztóba — szerszám hiányába — a vezérköteleket kötelesek begöngyöltetni addig, míg alkalmasabb, gyökeresebb orvoslást nem találunk ennek a kinzásnak a beszüntetésére.

*

A lovak szemellenzője káros voltáról már többször irtunk e lapokban, és röpiratokat terjesztettünk a közönség felvilágosodására. Az Á. V. E. a napokban újból 80 példányban ily röpiratot osztatott szét a bérkocsisok közt. Bárcsak belátná végre a lóartó és lóértő közönség, milyen nagy kárára van a szemellenző a lónak, melynek oly gyakori elvakulása legelső sorban a szemellenző alkalmazásától származik. Éppen a legjédősebb legtűze-
sebb fajta lónál: a paripánál, sohse használják. Budapesten több mint fele a magán és bérkocsitulajdonosoknak már beszüntette a szemellenző alkalmazását lovaiknál.

*

Milyen hosszú legyen a szecska lovak számára? Helyes mértéke $1\frac{1}{2}$ —2 centiméter hosszú. Ilyen hosszúságban a fogak a szeszkadarabokat megőrlik, legalább szétzúzzák és eltörik és így elejét lehet venni annak, hogy a lovak az egész taklálékot nagyon hamar el ne nyeljék, a mi nagyon hátrányos rossz következményekkel jár. (*Feld u. Wald.*)

A lófark rövidítése ellen szóial fel a »Grazertagblatt«-ban egy görcei olvasó és gazda e szavakban: Hát nem tudjátok minő czélra adta a természet a lónak ezt a védelmi eszközt? Agyvelőnélküli voltatokban megfoszjátok őt attól, hogy a legyek égető szurásától megvédje magát. Azok a sajnálatra méltó lovak, a melyeket így megcsonkítottok, átmetszett ideggel járnak-kelnek és bebizonyított tény, hogy az ilyen ló nem táplálkozik már olyan jól, mint a csonkítatlan, természeti szépségében pompázó állat. Tehát el azzal az örületes lófark csonkító divattal, mely nagy kín a szegény állaira és semmiképp sem megtisztelő bizonyítéka az emberi szépségérzetre és még kevésbé: emberiségességére nézve, a mely el kellene hogy tiltsa neki, hogy a nemes állat megfizethetetlen szolgálatait fokozott fájdalommal és kínnal jutalmazza!

Vízet a lánczoskutyáknak. Nyáron többszörös, elegendő friss vizet kérünk a szegény lánczos kutyáknak, ugymint *hűvös* helyet, hosszú lánczot és *mindennap* pár órai szabadságot nekik.

Szerkesztői üzenetek.

Az Á. V. E. barátja. Igen is helyt, és pedig a Mezőgazd. Bank és takarékpénztár részv. társaságnál, meg a Kol. iparosok hitelszövetkezeténél van letéve az Á. V. E. kis tőkéje

Az Allatok Védelme IV. évfolyama e számmal befejeződik. Mellékelve van az Á. V. E. *alapszabályainak* 1—1 példánya és a IV. évfolyam *tartalom-jegyzéke.*

1899-re tagsági díjukat eddig befizették:

(Folytatás.)

Dr. Abt Antalné.	Merza Lajosné.
„ Ákontz Károlyné.	Dr. Mezey Sándor, orvos.
„ Apáthy Istvánné.	Dr. Mihály Józsefné.
Báró Apor Istvánné.	Dr. Moczar J. gymn. tan. N.-Szalonta
özv. Árkossy Lajosné.	Dr. Nagy Károly, keresk. akad. tan.
Barabás Árpádné.	Dr. Nyiredy Géza, orvos.
Özv. Dr. Bélték Ferenczné.	Dr. Ováry Kelemenné.
Gróf Bethlen Karolin.	Pallós Albert polg. isk. igazgató.
B.-regzsászy László.	Papp Áronné Szilágyi Eleonora.
Gyalui Dr. Bernáth Albert.	Papp Farkasné, sz. Bornemissza.
Blecha Jánosné.	Anna bárónő.
Dr. Bruckner Antal.	Pataky Vikorné.
Ifj. Csávássy Gyula.	özv. Peielle Istvánné.
Csornyánszky Ella.	Peielle Robert.
Cs. Csiky Emanuel.	Péterffy Dénesné.
Dr. Csiky Vikorné.	Péterfi Zsigmond.
Dr. Czikmántory Ottó, ügyvéd.	Báró Rothenthal Henrikné, Szőkefalva
Czirják Mariska.	Rózsa Gézáné.
Dr. Davida Leoné.	Dr. Russel Károly kalazant. igazgató.
Deáky Albert, ügyvéd.	Sárosy Pál, állatorvos.
Dr. Erdélyi Károly gym. igazgató.	Scharschmidt Györgyné.
Dr. Farkas Gyuláné.	Dr. Schilling Lajosné.
Farkas Ödönné.	Szilágyi Eleonora.
özv. Fekete Pálné.	Dr. Szabó Mihály s. tanf. N.-Enyed.
özv. Dr. Felméri Lajosné.	Szász Gerő, ev. ref. esperes.
Geréb Mártonné.	Szechlinszky Györgyné.
Göllner Etelka.	Székely Miklós, gyógyszerész.
özv. Dr. Góth Manóné.	Báró Szentkeresztzy Zsigmondné.
Herczeg Lajosné.	Szvacsina Gézáné.
Dr. Hints Elekné. M. v. hely.	Tauffer Irma
Dr. Höntz Kálmán, orvos.	Gróf Teleki László Gyula, Hosszúfalva.
Báró Horváth Gabriella.	Gróf Teleki László Gyuláné, H.-falva.
Hory Béla árvászeiki elnök.	Dr. Terner Adólné.
Izay Árpád.	Gróf Toldalagi Marie.
Jakab László, állatorvos.	Dr. Tompa Kamill, ügyvéd.
özv. Dr. Jenei Viktorné.	Dr. Udránszky Lászlóné.
Dr. Kiss Mórné.	Dr. Vajda Gyula, egyetemi tan. r.
Kőváry Lászlóné.	Gróf Wass Ottilia.
Lenk Gyula, bankhivatalnok.	Dr. Weisz József, ügyvéd.
Dr. Meltzl Hugóné.	Dr. Zgorszky Lászlóné.

Néhai Szenkovich Márton ur, az Á. V. E. legelső alapító-tagja, a végrendeletében is az Á. V. E.-ről megemlékezett. A helybeli járásbíróság t. i. az Á. V. E. elnökségét felszólította, jelentkezzen nála f. é. július 21-ig a Szenkovich-féle hagyatéki ügyben. Az Á. V. E. Van der Velden Edéné titkár ó Nagyságát és Virányi István pénztárnok urat kérte fel az egyesület képviselésére.

Az Á. V. E. elnöksége jutalom-könyveket küldött a helybeli felsőbb-leányiskola, s a belvárosi r. k. elemi leányiskola igazgatóságaihoz, a legbuzgóbb állatkedvelő tanítványok közt való szétosztásra. A könyvek ezek: *Vass Tamás* »Emlékek« cz. költeményei, — *Elpis Melena, Schwarcz bárónő*, a múlt hónapban elhalt világhírű és jóságos állatvédő »Gemma« czimű munkája 2 példányban, meg **K. Nagy Sándor** műve »A latorczavölgyi pap«.

Búcsú.

Az Á. V. E.-nek f. é. május havában tartott közgyűlésén beadtam lemondásomat úgy az elnökségről, mint a lapok szerkesztéséről. Az okot, mely engem erre indított, a mély fájdalmat és gyászt, mely szívemet érte és melyből soha kigyógyulni nem bír, lemondó levelemben, mely az »Állatok Védelme« múlt havi számában meg is jelent, kifejtettem; tehát nem ismétlem itt; csak hálás köszönetemet fejezem itt ki az olvasóközönségnek azon szeretetért és támogatásért, melyben engem és e kis lapot részesíteni szives és kegyes volt.

Az élet folytonos jövés-menés. Én megyek s jön más a helyembe, a kit újra más fog követni. Az alakok változnak, a lényeg marad. Nem igen veszt vele valaki. Az »Állatok Védelme« megmarad a közönségnek, bár maradna meg a közönség is elapnak. Ezt szívemből kívánom az Á. V. E. érdekében.

A lap szellemi részét s az íjtusági pályázatokat illető közlemények vagy kérdezősködések ezentúl Bányai Elemér urhoz, az új szerkesztőhöz; az előfizetési pénzek az Á. V. E. buzgó titkárához, Van der Velden Edéné urnőhöz vagy idősb Virányi István pénztárnok urhoz; a lap szétküldése körül esetleg előforduló felszólamlások pedig Gombos Ferencz urhoz intézendők. **Panaszokat** állatkinzás miatt közvetlen a rendőröknek vagy Szabó József rendőrkapitánynak, Szóke Bálint rendőrfelügyelőnek, Filippi Gyula rendőrbiztosnak, Jéhet bejelenteni, a kiknek nem csak kötelességük, de szives örömük is az állat-védelmet elősegíteni.

Széchy Károlyné, Loréncz Josephine.